

Daszkiewicz, Piotr

Listy Stanisława Bonifacego Jundziła do André Thouina w zbiorach rękopisów Narodowego Muzeum Historii Naturalnej w Paryżu

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 46/2, 113-120

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr Daszkiewicz
(Francja)

**LISTY STANISŁAWA BONIFACEGO JUNDZIŁŁA DO ANDRÉ THOUINA
W ZBIORACH RĘKOPISÓW
NARODOWEGO MUZEUM HISTORII NATURALNEJ W PARYŻU**

W zbiorach rękopisów Centralnej Biblioteki Muzeum Narodowego Historii Naturalnej w Paryżu znajduje się archiwum związane z osobą André Thouina (1747–1824). Zbiór ten jest bardzo bogaty. Thouin, zwłaszcza w okresie, w którym kierował paryskim ogrodem botanicznym, prowadził bardzo obfitą korespondencję¹. W 1790 Thouin sporządził listę² swoich korespondentów na której znalazło się 668 nazwisk. Z niektórymi z korespondentów jak np. z Antoinem Gouanem z Montpellier wymienił przeszło sto listów. Na kolejnej liście korespondentów³ z lat 1754–1810 znajduje się nazwisko Jundziłła. Lista została sporządzona prawdopodobnie w 1808 roku, a nazwiska z dwóch ostatnich lat uzupełnione później ręcznymi dopiskami Thouina. Wileński przyrodnik w rezultacie błędu ortograficznego znalazł się na tej liście dwukrotnie raz jako Jundziłł (z datą 1803) ale nazwisko to znajdujemy ponownie pod literą z jako Zundziłł, profesor botaniki z Wilna.

Stanisław Bonifacy Jundziłł nie był zresztą jedynym polskim korespondentem André Thouina. Francuski przyrodnik korespondował także z Wilibaldem Besserem. Na pierwszej liście korespondentów pojawia się również nazwisko Berniardi z adnotacją 13 listów z lat 1782–1786 i z zaznaczeniem, że jest to lekarz i chemik z Kazimierza w Galicji, a korespondencja odbywa się przez Wiedeń w Austrii (z niewiadomych przyczyn liczba listów datowanych także na lata 1782–1786

na drugiej liście wynosi 9, a nie 13). Wiadomo także, iż proponując cudzoziemskich uczonych na stanowiska członków, zagranicznych korespondentów Towarzystwa Rolniczego (Société d'Agriculture) Thouin wymienia właśnie Bernardiego⁴. Polska jest cytowana także na liście *Stan wysyłki nasion z Królewskiego Ogrodu w 1823 roku*⁵. Warto podkreślić, że korespondencja Jundziłła z Thouinem wpisuje się wówczas w długoletnią już tradycję współpracy paryskiego Jardin de Plantes i Królewskiego Gabinetu Przyrodniczego, a następnie Narodowego Muzeum Historii Naturalnej. W tym samym okresie z przyrodnikami z Rzeczypospolitej korespondował Georges Cuvier. Związki te istniały zresztą już w pierwszym okresie funkcjonowania paryskiej kolekcji; polski król był przecież jednym z mecenasów muzealnych zbiorów⁶. William Davisson (niekiedy Dawidson), intendent królewskiego ogrodu (w latach 1647–1651) był przecież lekarzem Jana Kazimierza⁷. René Desfontaine, jeden z najważniejszych twórców muzealnego zielnika, w liście z 3 września 1803 do Picot La Peyrouse, mera Tuluzy i znanego przyrodnika, pisał (tłumaczenie Piotr Daszkiewicz):

„Pozwalam sobie zarekomendować Panu Pana hrabiego de Sirakourski (pisownia oryginalna), Polaka, który odda Panu ten list. Podróżuje na południe Francji obserwować przyrodę tego kraju. Polecam go Panu“⁸. W paryskim ogrodzie i kolekcji przygotowywali swoją podróż udający się do Rzeczypospolitej Gilibert i Guettard. Później, podobnie jak w przypadku przyrodników praktycznie całej Europy, Paryż był ważnym etapem kształcenia się polskich przyrodników, jak to było np. w przypadku J. Jundziłła⁹.

Ślady „polskie“ w pierwszym okresie istnienia paryskich zbiorów są więc stosunkowo liczne choć nadal słabo poznane. Współpracę tę pogłębiali także francuscy ogrodnicy, pracujący w Polsce. Jej ślady odnaleźć można także w czasopiśmie towarzystw ogrodniczych i przyrodniczych. W „Annales de la Société d'Horticulure de Paris“ z 1830 roku¹⁰ można odnaleźć np. notatkę o topoli nadwiślańskiej:

„W jednym z poprzednich numerów ogłosiliśmy, że pan Léraud, naczelny ogrodnik (jardinier en chef) warszawskiego ogrodu botanicznego, poinformował nas o istnieniu topoli jeszcze we Francji nieznaney i zaproponował przesłanie sadzonek. Pan Léraud dotrzymał obietnicy i 18 lutego 1830 roku na zebraniu towarzystwa agronomicznego, Pan Noisette rozdał sadzonki tej topoli przesłane przez pana Léraud. Plansza z oszlifowanym pniem przedstawiona w tym samym czasie pozwalała nam wierzyć, że gatunek ten jest wartościową zdobyczą dla Francji“.

Korespondencja S.B. Jundziłła z Thouinem jest zatem jednym z elementów stosunkowo szerokiej i mającej długoletnią tradycję współpracy przyrodników obu krajów.

Na szczególne zainteresowanie w cytowanej poniżej korespondencji zasługują dołączone listy gatunków poszukiwanych dla wileńskiej kolekcji roślin. Zarówno liczba gatunków, o które zabiegano w Paryżu (który nie był przecież jedynym źródłem nasion), jak i same rośliny należące do bogatego spektrum zarówno z punktu widzenia taksonomicznego, jak i biogeograficznego świadczą

o ambicji i rozmachu z jakim Jundziłł tworzył wileńską kolekcję botaniczną. Warto także podkreślić, że w przypadku wielu z poszukiwanych (i uzyskanych) gatunków zapewne była to pierwsza próba sprowadzenia danego gatunku dla kolekcji w tej części Europy.

Wszystkie listy napisane są po francusku (tłumaczenie Piotr Daszkiewicz). Pierwszy list¹¹ datowany 20 października 1803 roku jest grzecznym nawiązaniem kontaktu pomiędzy obydwoma przyrodnikami.

*   *
*

Wilno na Litwie Jundziłł

Panie Profesorze,

Pańska pozycja wśród nastynniejszych botaników naszego stulecia jak i ważne stanowisko jakie Pan zajmuje w najbogatszym ogrodzie botanicznym Europy, sprawiają, iż pragnąłbym aby zaszczycił mnie Pan przyjaźnią. Czynię to z tym większą ufnością iż mój kolega Pan Stubielewicz zapewnił mnie o życzliwym przyjęciu przez Pana moich pierwszych starań. Uniwersytet Wileński pragnie posiadać ogród botaniczny z jak największą ilością roślin, na ile pozwolą na to oczywiście zarówno klimat, jak i inne warunki. Pozwalam sobie zwrócić się do Pana Profesora z prośbą o przesłanie mi nasion, spośród najbardziej pospolitych gatunków, które potrzebne mi są dla rozpoczęcia pracy. Przesyłam Panu katalog tego co już posiadam. Jest on bardzo skromny, ogród znajdujący się na 54°41' nie posiada jeszcze szklarni, a oranżeria jest bardzo mała. Lecz nowy porządek rzeczy pozwala mi mieć nadzieję ujrzeć go kiedyś w kwitnącym stanie. Dlatego właśnie proszę Pana zezwolić mi w przyszłości na zwrócenie się z prośbą o gatunki rzadsze i o większą ich ilość, gdy tylko będę w stanie zapewnić skutecznie ich uprawę.

Wilno 20 Październik 1803

[formuła grzecznościowa] B. Jundziłł

W archiwum Thouina wraz z listami Stanisława Bonifacego Jundziłła przechowywane są spisy roślin przeznaczonych dla Wileńskiego Ogrodu Botanicznego. Kolejnym dokumentem zacytowanym po wyżej liście jest spis gatunków roślin¹². W spisie kilkudziesięciu gatunków¹³ roślin wymienione są między innymi: kilka gatunków paprotników: paprotki *Polypodium crassifolium* i *Polypodium trifoliatum*, zanokcica *Asplenium serratum*, *Blechnum occidentale*; a także pięć gatunków obrazków *Arum arisarum*, *Arum muscivorum*, *Arum pictum*; obraznicę *Caladium violaceum* i *Caladium bicolor*; smokowca *Dracaena draco* i *Dracaena terminalis*; *Flagellaria moira* z rodziny biczycowatych, ignam *Dioscorea villosa*, czosnki *Allium alatum*, *Allium ascuelatum*, *Allium altissima*, pięć gatunków aloesu *Aloe purpurea*, *Aloe rubescens*, *Aloe feró*, *Aloe maculata*, *Aloe arachnoidea*, len nowozelandzki *Phormium tenax*, *Lachenalia pendula* i *Lachenalia*

tricolor, *Eriospermum latifolium*, trzy gatunki kosaćca *Iris plicata*, *Iris juvertii*, *Iris aphylla*; pięć gatunków lepniczki *Ixia bulbocodium*, *Ixia polystachya*, *Ixia maculata*, *Ixia viridis*, *Ixia liliago*; gladiole *Gladiola plicatus*, *Gladiola tristis*, *Gladiola angustus*, *Gladiola carneus*, *Gladiola tubiflorus*, *Anthoholyza aethiopica* i *Anthoholyza cunonia*, rozplaw sercowaty *Pontederia cordata*, *Heliconia humilis*, grubosz *Crassula calcinia*, pandan *Pandanus odoratissimus* i kilka gatunków pieprzu m.in. *Piper magnolifolium*, *Piper acuminatum*, *Piper pulchellum*, *Piper blandum*, *Piper medium*.

Lista zakończona jest ręczną adnotacją Thouina, iż przekazano Panu Znosko¹⁴ małą paczkę zawierającą 20 gatunków ze spisu nadesłanego przez wileński ogród botaniczny.

Kolejny list¹⁵ został wysłany siedem lat później

Panie Profesorze,

Proszę o wybaczenie iż pełen jak najgłębszej wdzięczności za liczne przesyłki nasion, które wzbogaciły naszą kolekcję, ponownie odwołuję się do Pańskiej szlachetności prosząc o przesłanie mi dodatkowych nasion, sadzonek, cebul i korzeni, a w szczególności gatunków zamieszczonych na załączonej liście. W ostatniej przesyłce, którą był mi Pan uprzejmy przesłać za pośrednictwem asystenta (w oryginale adjoint) Znosko przed przeszło rokiem, znalazłem listę roślin, które życzyłyby sobie Pan otrzymać dla pańskiej instytucji. Będę bardzo szczęśliwy móc pewnego dnia być dla Pana użytecznym. Ze względu na obecny stan mojego ogrodu, który zna Pan dzięki załączonemu katalogowi, nie jest możliwym dla mnie spełnienie Pańskich życzeń. Senator, pan hrabia Ogiński podjął się przekazać mi wszystko, co zechce mi Pan przesłać.

[formuła grzecznościowa]

Wilno 24 lipiec/5 sierpień 1810 B.S. Jundziłł

[dopisana data (zapewne gdy list dotarł do Paryża P.D.) 20 października].

Kolejny dokument w zbiorze korespondencji Jundziłła z Thouinem nie pochodzi z Wilna i nie jest autorstwa Jundziłła. Nie wiadomo czy dołączony został do tych listów omyłkowo czy też zadecydował o tym fakt, że przesłano go z Polski. W grę wchodzić mogą przecież jeszcze inne względy np. osoba list przekazująca (ta sama, która przewoziła przesyłki od Jundziłła), lub może rekomendacja Jundziłła? Dokumentem tym jest lista¹⁶ 193 roślin zatytułowana *Nasiona poszukiwane przez pana Chouberta*¹⁷ (pisownia oryginalna). Lista datowana jest na styczeń 1816 roku z adnotacją, że przekazano nasiona w 1817 roku. Wśród poszukiwanych gatunków znajdują się m.in. papirus *Cyperus papyrus*, ołownica *Plumbago europaea*, *Atropa arborescens*, szczawik *Oalis tetraphylla*, *Biscutella auriculata*, *Onosoma echinatum*, przęśl *Ephedra distachya*, cedr pod nazwą *Larix cedrus*, perełkowiec japoński *Sophora japonica*, kielichowiec wonny *Calycanthus floridus*.

Kolejny list¹⁸ od Jundziłła został przesłany ponownie po siedmioletniej przerwie.

Panie Profesorze,

Po wielokroć dziękuję za życzliwość i spełnienie moich oczekiwań poprzez wysyłkę nasion dla ogrodu powierzzonego mej opiece. Pańskie przesyłki z roku 1817, 1816, 1815 dotarły, każda w swoim czasie. Jeśli dotychczas za nie nie podziękowałem, to jedynie z powodu braku okazji przesłania listu bezpośrednio do Paryża. Poważne wypadki utrudniają korespondencję przesyłaną zwykłą pocztą.

Byłbym bardzo zadowolony gdybym mógł przesłać Panu coś interesującego z mojej kolekcji. Porównując załączone moje katalogi z Pańskim wykazem z 1804 roku znalazłem bardzo niewiele gatunków interesujących Pana, które mogę Panu ofiarować. Jest to zresztą o tyle trudniejsze, że nie mogę przesłać niczego w postaci korzeni albowiem doręczyciel przesyłki pan Drzewiński, asystent (adjoint) naszego Uniwersytetu, zatrzyma się jakiś czas w Niemczech.

Mam nadzieję, iż wybaczy mi Pan kolejną prośbę o przesyłkę nasion, cebul i bulw. Załączam listę. Jest możliwym, iż kilku z wymienionych gatunków nie ma w Pańskiej kolekcji. Z pewnością posiada Pan inne nie wymienione w Pańskim wykazie. W takim wypadku prosiłbym Pana o dokonanie wyboru.

[formuła grzecznościowa] 19–25 wrzesień 1817 roku.

Następnym dokumentem¹⁹ w korespondencji jest, zapewne dorzucony później (stąd numeracja z literą a), zapis Thouina :

Pan Jundziłł, profesor Uniwersytetu Wileńskiego pragnie otrzymać cebule różnych gatunków ładnych paryskich tulipanów, a zwłaszcza formy potwornościowe (w oryginale les tulipes monstrueuses) i *Hilmanthus*, *Massonia*, *Erythromium*, *Strumaria*, *Gethylis*, *Eriospermum*, *Lilium*, *Drimia*, *Cyanella* i nasiona wszystkich gatunków, których nie ma w Indeksie roślin jego ogrodu w Wilnie.

[na dole notatki zapis Jundziłł marzec 1818 roku]

Do listu z września 1817 roku dołączona jest lista roślin²⁰. Opatrzona jest ona notatką (sądząc po charakterze pisma dorzucona ręką Thouina), iż „wraz z listem tym otrzymaliśmy 41 gatunków nasion 24 października 1817 roku“ i informacja, iż „przekazać nasiona przeznaczone dla ogrodu botanicznego w Wilnie na adres Pan Stawiński Rue St. Georges n° 166“. Na liście około stu gatunków znajdują się między innymi: trzy gatunki olszy *Alnus mezophylla*, *Alnus oblongata*, *Alnus rubra*; kłaze *Nyssa aquatica* i *Nyssa candicans*; *Bignonia crucigera*, hurma wirginijska *Diospyros virginiana*, hurma kaukaska *Diospyros lotus*, hurma wschodnia *Diospyros kaki*; styrak *Styrax officinalis*; *Styrax laevigatum*, *Styrax grandifolium*, śnieguliczka *Symphoricarpos parviflora* i wiciokrzew przewiercień *Lonicera caprifolium*, kalina *Viburnum nudum*, *Viburnum lantana*; *Viburnum parvifolium*; *Viburnum dentalum*; derenie *Cornus hirta*, *Cornus paniculata*, *Cornus ciminuta*, *Cornus florida*, *Cornus alternifolia*; głogi *Crataegus torminalis*, *Crataegus chamaemispilus*, *Crataegus arbustifolia*, *Crataegus glabra*, *Crataegus pyrifolia*, *Crataegus urbifolia*, *Crataegus racemosa*; jarzaby *Sorbus*

americanum i *Sorbus hybrida*; nieszpułki *Mespilus tomentosa*, *Mespilus corallina*, *Mespilus pyrifolia*, *Mespilus linearis*, *Mespilus punnifolia*, *Mespilus crux-galli*, *Mespilus japonica*, *Mespilus carolina*, *Mespilus celsiana*, *Mespilus eliptica*, *Mespilus tomentosa*, *Mespilus flabullata*; śliwy *Prunus lusitanica*, *Prunus virginiana*, *Prunus caroliniana*, *Prunus parvifolia*, *Prunus borealis*, *Prunus pendula*.

Ostatni list²¹ Jundziłła w archiwum Thouina pochodzi z listopada 1823 roku.

Panie Profesorze

Jestem Pańskim dłużnikiem, albowiem Pańskiej życzliwości zawdzięczam, iż kolekcja naszego ogrodu stale wzbogaca się o rzadkie rośliny. Potwierdzam odbiór ostatniej przesyłki nasion i serdecznie za nią dziękuję. Jeśli zechce Pan przygotować kolejną wysyłkę to ośmielam się prosić o dorzucenie nasion orzachy podziemnej (orzesek ziemny *P.D.*) *Arachis hypogaea*. Ostatniego lata wypadek pozabawił mnie okazji tej rośliny.

[formuła grzecznościowa]

Wilno 7–19 listopad 1823 roku

Po tym liście w archiwum znajdują się jeszcze trzy spisy roślin. Pierwszy z nich²² zawiera około czterdziestu gatunków m.in. *Massonia pustullata*, *M. latifolia*, *M. violacea*, *Cyanella capensis*, *Albuca alba*, *Albuca cornula*, *Albuca minor*, *Albuca abyssinica*; krasnokwiaty *Haemanthus pubescens*, *Haemanthus albiflos*, *Haemanthus quadrivalvis*, *Haemanthus lanceofolius*, *Haemanthus multiflorus*; ponołtliny *Crinum olaitense* i *Crinum multiflorum*, *Anigozanthos flavida* i *Anigozanthos rufa*; amaryllki *Amaryllis lutea*, *Amaryllis atamaceo*; *Amaryllis ornata*, *Amaryllis longifolia*, *Amaryllis belladonna*, *Amaryllis novula*, *Amaryllis variabilis*, *Amaryllis vittabor*, *Amaryllis carminea*, *Amaryllis curvifolia*, *Amaryllis aurea*, *Amaryllis guetabilis*, tulipan *Tulipa celsiana*, kosaciec *Iris cuprea* var. *fulva*, ignam *Dioscorea bulbifera*, obrazek *Arum pischum*, *Caldmium punctatum* i *Caldmium nuticulatum*.

Druga lista²³ zawiera 72 rodzaje (bez nazw gatunkowych) i 29 gatunków roślin, m.in. ryż indiański *Zizania aquatica*, paciorecznik *Canna gigantea*, *Banksia serrata*, werbena *Verbena triphylla*, kilkanaście gatunków szałwi, oman *Innula glutinosa*, rażnia *Morina persica*, goździki *Dianthus arborescens* i *Dianthus fruticosus*; ciecierzycyca *Cicer asiaticum*.

Do trzeciej listy²⁴ dołączona jest karta z nazwiskiem „pana Znosko“. Lista zatytułowana jest: Wilno. Ogród botaniczny. Nasiona z ogrodu botanicznego w Paryżu dla ogrodu botanicznego w Wilnie. Lista wymienia 614 gatunków, wśród nich: *Lopezia mexicana*, *Haemalis virginiana*, 24 gatunki szałwi, *Verbena triphylla*, *Verbena aubletia*, pysznogłówek *Monarda didyma* i *Monarda punctata*, kozłek *Valeriana phu*, *Valeriana montana*; cztery gatunki ostnic *Stipa pennata*, *Stipa tenacissima*, *Stipa avenacea*, *Stipa membranacea* i trzy gatunki wydmuchrzyca, m.in. *Elymus arenaria*, *Elymus gigantea*, 19 gatunków czosnku, rabarbaru *Rheum*

palmatum i *Rheum ribes*, *Aizoon canariense*, mak *Papaver orientalis*, ketrnia *Hibiscus palustris*. Ostatnia lista²⁵ zawiera około 700 gatunków m.in. papaję *Carica papaya*.

Z korespondencją Jundziłła z Thouinem ściśle związany jest także list²⁶ Znosko do Thouina z ręczną adnotacją, że dotyczy wysyłki do Ogrodu Botanicznego do Wilna w Polsce.

Szanowny Panie,

Właśnie otrzymałem list od Pana profesora Jundziłła w którym informuje, iż otrzymał korzenie i sadzonki, które był mu Pan uprzejmy ofiarować. Serdecznie za nie dziękuje. Prosi obecnie o rośliny wymienione na załączonej liście. Mogę je zabrać ze sobą ponieważ za dwa dni wyjeżdżam do Niemiec. W rezultacie nieszczęśliwego zbiegu okoliczności nasiona wysłane zimą ciągle pozostają w Warszawie albowiem wojna uniemożliwiła przesłanie ich do Wilna. Jutro przyjdę do Szanownego Pana aby wysłuchać Pańskiego wykładu i zabrać przesyłkę, którą zechce Pan mi przekazać. data 28 wrzesień 1809

[Poniżej dopisek]

Pan profesor Thouin jest proszony o wysłanie paczki wraz z nasionami dla pana Jundziłła do Lipska do profesora Schwaegrichena²⁷.

Przypisy

¹ Yvonne L e t o u z e y : *Le jardin des Plantes à la croisee des chemin avec André Thouin 1747–1824*. Ed. MNHN Paris 1989 s. 678.

² Manuskrypt n° 314 *Etat de correspondance de M. A. Thouin*.

³ Manuskrypt n° 2310 *Liste des corespondans Muséum d'Histoire Naturelle 1754–1810*.

⁴ Mansukrypt n°306, nie datowany.

⁵ *Etat des distributions faites hors de France par le Jardin du Roi en 1823* dokument cytowany za L e t o u z e y , dz.cyt. 1989.

⁶ Piotr D a s z k i e w i c z : *Pamiętki polskie w zbiorach manuskryptów Narodowego Muzeum Historii Naturalnej w Paryżu*. „Zeszyty Historyczne“ 1995 str 219–227.

⁷ Ernest-Theodor H a m y : *William Davisson, Intendant du Jardin du Roi et professeur de chimie (1647–1651)*. „Nouvelles Archives du Muséum“ 3é serie X s. 1–38.

⁸ August C h e v a l i e r : *La vie et l'oeuvre de René Desfontaines, fondateur de l'herbier du Muséum. La carrière d'un savant sous la Révolution*. Paris 1939 Editions du Muséum.

⁹ Wanda G r e b e c k a : *Wilno–Krzemieniec Botaniczna Szkoła Naukowa (1791–1841)*. Komitet Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk. Warszawa 1998 J. Jundziłł był uczniem i następcą S.B. Jundziłła na katedrze Historii Naturalnej w Wilnie.

¹⁰ Tom 7.

¹¹ Manuskrypt n° 1224.

¹² Manuskrypt n° 1225.

¹³ Wszystkie nazwy gatunkowe podane są zgodnie z pisownią oryginalną, nawet w przypadku gdy ich nomenklatura lub status taksonomiczny uległy później zmianie.

¹⁴ Jan Znosko (1722–1833) filozof i ekonomista.

¹⁵ Manuskrypt n° 1226.

¹⁶ Manuskrypt n° 1227.

¹⁷ Michał Szubert (1787–1860), w latach 1818–1848 dyrektor warszawskiego ogrodu botanicznego.

¹⁸ Manuskrypt n° 1228.

¹⁹ Manuskrypt n° 1228 a.

²⁰ Manuskrypt n° 1229.

²¹ Manuskrypt n° 1230.

²² Manuskrypt n° 1231.

²³ Manuskrypt n° 1232.

²⁴ Manuskrypt n° 1232a.

²⁵ Manuskrypt 1232 b.

²⁶ Manuskrypt n° 1983/2817.

²⁷ Christian Frederick Schwaegrichen (1775–1853) autor *Topographiae botanicae et entomologicae Lipsiensis*. Lipsk 1799.

Piotr Daszkiewicz

S.B. JUNDZIŁŁ'S LETTERS TO ANDRÉ THOUIN

The article discusses the hitherto unpublished and little known correspondence between Stanisław Bonifacy Jundziłł and André Thouin, who was in charge of the Jardin de Plantes in Paris. The letters and lists of species sent by Jundziłł from Wilno (now: Vilnius) to Paris are a rich source of information on the history of the botanical collection of the Wilno University. They also provide interesting evidence of French-Polish scientific ties at the beginning of the 19th century. The correspondence also testifies to the importance of the Wilno botanical collection in bringing new plant species to that part of Europe.